

BLOGI

Väärä epäilty – sääntelystä syntipukki lainamarginaalien kasvuun

26.1.2015 • BLOGI • JUKKA VAUHKONEN

Pienten ja keskisuurten yritysten eli PK-yritysten hakemien pankkilainojen marginaalit ovat kasvaneet viime vuosina Euroopassa ja lainojen saaminen on vaikeutunut. Marginaalien levenemisen syyksi on yleisesti väitetty pankkisääntelyn kiristämistä.

Useiden kansainvälisten selvitysten perusteella sääntelyn kiristymisen vaikutus yritysluottojen marginaaleihin ja niiden viimeaikaiseen kasvuun on pieni. Myös Suomen Pankissa tehdyt laskelmat tukevat tätä johtopäätöstä. Pankkien ydinpääomavaatimusten tiukentaminen kasvattaa suuririskistenkin yritysluottojen laskennallisia marginaaleja vain alle prosenttiyksiköllä niissäkin Euroopan maissa, joissa sääntelyä kiristetään eniten. Muun sääntelyn kiristyminen kasvattaa lainamarginaaleja joillakin prosenttiyksikön kymmenyksillä.

Pankkien vakavaraisuusvaatimusten kiristymisen vaikutus yritysluottojen lainamarginaaleihin riippuu keskeisesti kolmesta tekijästä: (i) pankkien ydinpääomavaatimusten kasvusta (ii) luoton ns. riskipainosta pankkien vakavaraisuuslaskennassa ja (iii) pankin oman pääoman tuottotavoitteesta.

Ydinpääoma tarkoittaa pankkien korkealaatuisimpia omia varoja kuten osakepääomaa. Niissä maissa, joissa pääomavaatimuksia kiristetään eniten, kuten Ruotsissa, suurimpien pankkien tulee hankkia arviolta noin 6 prosenttiyksikköä enemmän ydinpääomia suhteessa pankin riskipainotettuihin saamiin kuin niillä keskimäärin oli ennen globaalia finanssikriisiä.

Ulkopuolisen luottoluokituslaitoksen yritykselle myöntämä luottoluokitus tai pankin omilla luottoluokitusmenetelmillään laskema sisäinen luottoluokitus määräävät yritysluoton riskipainon ja sitä kautta luottoon sitoutuvan laskennallisen pääoman määrän. Suuririskiset yritysluotot sitovat pankkien vakavaraisuuslaskennassa enemmän omia varoja kuin vähäriskiset luotot. Koska oma pääoma on kallista, suuririskisten yritysluottojen marginaalien täytyy olla vähäriskisten luottojen marginaaleja leveämmät.

Oman pääoman tuottovaatimus yhdessä luottoon sitoutuneen laskennallisen pääoman kanssa määräävät, kuinka suuri yritysluoton marginaalin täytyy olla, jotta luoton myöntäminen tuottaa pankin osakkeenomistajille heidän tavoittelemansa odotetun tuoton ja lisäksi kattaa luottoon liittyvät muut kustannukset kuten odotetut luottotappiot, verot ja operatiiviset kustannukset.

Rahoitusteorian – ja talonpoikaisjärjen – mukaan sijoittajan tuottovaatimus pienenee sijoituskohteen riskin vähentyessä. Aiempaa vakavaraисempi pankki tuottaa osakkeenomistajilleen aiempaa tasaisempaa tuottoa ja tämän tulisi heijastua tuottovaatimuksessa. Pankkitoimiala ei tätä asiaa suostu hyväksymään vaan pitää nykyisessä nollakorkoympäristössäkkin härkämäisesti kiinni korkeista oman pääoman tuottotavoitteista. Sääntelymuutosten enimmäisvaikutusten hahmottamiseksi oletimme omissa laskelmissamme oman pääoman tuottotavoitteeksi 15 %, joka oli suurien pankkien tyypillinen tavoite ennen finanssikriisiä.

Sääntelyn kiristymisen vaikutus useimpien suomalaisten yritysten laskennallisiin lainamarginaaleihin on selvästi pienempi kuin alussa mainittu vajaa prosenttiyksikkö, koska sääntelyä on Suomessa ainakin toistaiseksi kiristetty vähemmän kuin monissa muissa maissa, useimpien luottoja saavien yritysten riskipainot ovat tarkasteltua esimerkkitapausta alhaisemmat ja useimpien suomalaisten pankkien omistajien keskimääräiset tuottotavoitteet sijoittamalleen pääomalle ovat (tai ainakin niiden tulisi olla) pienemmät kuin 15 %.

Siten suomalaisten pankkien myöntämien yritysluottojen marginaalien kasvua ei voida selittää pelkästään tai edes pääosin sääntelyn kiristymisellä. Todennäköisempiä syyitä ovat yritysluottoihin sisältyvien luottoriskien kasvu ja pankkien tarve ylläpitää korkokatteitaan poikkeuksellisen matalien korkojen toimintaympäristössä.

Toisesta tänään julkaisemastani blogimerkinnästä voit lukea, mitä yhteistä on makkaranteolla ja lainamarginaaleilla.

KIRJOITTAJA

Jukka Vauhkonen toimii ekonomistina vakauspolitiikkatoimistossa.

[Jukka.Vauhkonen \(at\) bof.fi](mailto:Jukka.Vauhkonen(at)bof.fi)

AVAINSANAT:

- [Lainat](#)
- [Pankkivalvonta](#)
- [Vakaus](#)